

Білоус І. В.,
здобувач,
Національний університет ДПС України

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Чітке розуміння учасниками податкового процесу своїх прав та обов'язків, відсутність прогалин та суперечностей у відповідній законодавчій базі є тим підґрунтям, яке необхідне для ефективного функціонування системи оподаткування. Навпаки, невідповідність чинних законодавчих та підзаконних актів вказаним вище критеріям, унеможлиблює якісне здійснення правової оцінки з різних питань, які виникають при сплаті податків, що породжує значну кількість спорів та, як наслідок, звернень до суду.

При цьому вказані обставини, а також відсутність чіткої з боку суддів правозастосовної практики та необхідних узагальнень у минулому сприяли укріпленню серед окремої специфічної категорії платників позиції, що обов'язок відносно сплати податків та зборів є факультативним, а розмір відповідних платежів залежить від їх особистого волевиявлення та вміння «вирішувати свої питання».

Таким чином, прийняття Податкового кодексу, метою якого є виправлення, завдяки застосуванню системного підходу при його розробці, викладеної ситуації, стало ефективною відповіддю на вигоди сьогодення.

Важливим фактом є те, що в новому Податковому кодексі Парламентом враховано пропозиції Президента України, які передбачають вилучення з Кодексу ряду найбільш суперечливих положень.

Податковий кодекс України є досить масивним (понад трьохсот статей) та складним документом, що регулює відносини, які виника-

ють у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [1].

Більш детально зупинимося на новаціях адміністрування податків і зборів.

Зокрема, платники, які застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності – МСФЗ, при застосуванні положень Кодексу, у яких міститься посилання на положення бухгалтерського обліку, користуються відповідними міжнародними стандартами. Таким чином, у випадку визначення правил застосування МСФЗ у бухгалтерському обліку України бізнес зможе посилатися на дані правила в українській податковій звітності. Проблемою є застосування МСФЗ на практиці, оскільки, на відміну від П (С)БО України, МСФЗ є рекомендаційними. Податкова декларація, надіслана поштою або засобами електронного зв'язку, вважається неподаною, якщо порушені норми щодо обов'язкових реквізитів та за умови надсилання податковим органом письмової відмови у прийнятті.

Нова редакція даної норми, можливо, вплине на згубну практику прийняття податкових декларацій з поміткою «до відома». Сума грошового зобов'язання та/або пені, подана в декларації, вважається узгодженою.

Замінено термін «податкове зобов'язання» на «грошове зобов'язання». Таким чином, при зверненні платника податків до суду з позовом щодо визнання недійсним рішення контролюючого органу грошове зобов'язання вважається неузгодженим до дня набрання судовим рішенням законної сили. Тобто це положення повинне усунути ситуацію, коли, не погоджуючись з податковим зобов'язанням, нарахованим податковими органами, та оскаржуючи його, платник податку повинен сплатити штрафні санкції до рішення суду.

Введено мораторій на проведення фактичних перевірок підприємців-фізичних осіб, що не зареєстровані як платники ПДВ, та юридичних осіб, що застосовують спрощену систему оподаткування – 10% єдиного податку та неплательник ПДВ.

Якщо платник податків у порядку та у строки, визначені Кодексом, повідомив контролюючий орган про зміну податкової адреси,

він звільняється від виконання документів, надісланих йому контролюючим органом за попередньою податковою адресою такого платника податків протягом періоду з дня державної реєстрації зміни податкової адреси до дня внесення змін до облікових даних такого платника податків, та в подальшому повернутих як таких, що не знайшли адресата.

Достатнім підтвердженням справжності документа податкової звітності є наявність оригіналу підпису уповноваженої особи на документі у паперовій формі або наявність електронного цифрового підпису платника податку.

При поданні податкової звітності в електронній формі платник зобов'язаний здійснити таке відправлення на адресу відповідного органа податкової служби не пізніше останньої години дня, коли завершиться такий граничний строк.

У разі, коли вручити податкове повідомлення-рішення неможливо через помилку, допущену контролюючим органом, податкове повідомлення-рішення вважається таким, що не вручене платнику податків.

Виключено норму про неможливість коригування митних декларацій.

Вилучено норму щодо податкової поруки, яка давала змогу зняти податкову заставу платника податків в обмін на поруку банку перед податковими органами.

Виключено норму про застосування штрафів за порушення платниками податку, що виробляють етиловий, коньячний та плодовий спирт, алкогольні напої та тютюнові вироби, вимог щодо обов'язкової реєстрації платника акцизного податку та неподання платником податків-фізичною особою декларації чи внесення до неї перекручених даних про суми одержаних доходів і витрат та якщо такі дії платника призвели до заниження суми оподаткованого доходу.

Вилучено норму про застосування штрафу за зменшення від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток.

Виключено норму про застосування штрафу 75% у випадку третього і наступного порушення у разі визначення суми податкового зобов'язання контролюючим органом. Сьогодні максимальний розмір штрафу – 50% в разі другого і наступного порушення [2].

На жаль, прийняття нових законодавчих актів створює не тільки певні можливості для бізнесу, а й відповідні ризики. І лише їх своєчасний аналіз дозволить адаптуватися до сучасних економічних

умов бізнесу. Погоджуємося, що деякі із згаданих вище норм будуть мати негативний ефект, проте, більшість з них дозволить підвищити ефективність процесу адміністрування податків, адже напрацювання алгоритму оптимізації податкового навантаження не можливе без чіткого розуміння новацій, що були введені новим Кодексом.

Список використаної літератури

1. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 томах / [колектив авторів]; заг. редакція М. Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, 2010.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо удосконалення деяких норм Податкового кодексу: закон України : від 07.07.2011 р. № 3609-VI // Голос України.